

Hodnocení ekonomických výsledků (II)

Kontaktní pracoviště FADN v rámci ÚZEI, resortní organizace MZe, každoročně provádí výběrové šetření hospodářských výsledků zemědělských podniků na základě jednotné metodiky FADN. Podkladem pro hodnocení ekonomických výsledků hospodaření zemědělských podniků s výrobním zaměřením smíšená výroba jsou ukazatele tzv. Standardního výstupu, a to v podobě vážených průměrů přepočtených na hektar využívané zemědělské půdy (z. p.).

Zemědělské podniky s výrobním zaměřením (VZ) smíšená výroba jsou z hlediska produkce nejvýznamnější kategorií zemědělských podniků v ČR. Na celkové produkci zemědělského odvětví České republiky se podílí 43,3 %, na produkci živočišné výroby ČR 50,1 %. Jsou zaměřené na kombinovanou produkci rostlinné výroby (RV) a živočišné výroby (ŽV). Ve výběrovém souboru FADN za rok 2017 bylo celkem 377 podniků se smíšenou výrobou, které se zabývají v největší míře pěstováním polních plodin a chovem mléčného skotu (dojnic). Podniky obhospodařovaly 39,4 % celkové výměry využívané zemědělské půdy v zemi a chovaly 44,1 % celkového počtu dobytčích jednotek v ČR. Soubor tvořily v roce 2017 ze dvou třetin podniky právnických osob (PPO) s průměrnou výměrou zemědělské půdy 1572,9 ha a z jedné třetiny podniky fyzických osob (PFO) s průměrnou výměrou 52 ha.

Produkce

Celková produkce v přepočtu na hektar z. p. zaznamenala meziročně nárůst o 4,6 % díky příznivému cenovému vývoji v ŽV i přes méně příznivý průběh počasí. K nárůstu došlo jak u PPO (4,1 %), tak u PFO (9,4 %). PFO mají nižší intenzitu zemědělské

výroby. Produkce ŽV vzrostla o 22,4 % na 19 943 Kč/ha vlivem PPO. Na živočišné produkci se nejvýznamněji podílela mléčná produkce (64,1 %). Souvisí to s poměrně vysokou výkupní cenou kravského mléka 8,57 Kč/l při současném zlepšení užitkovosti. Tržby za mléko představují nejvýznamnější rozdíl mezi produkcí ŽV u podniků právnických osob a podniků fyzických osob (intenzita chovu dojnic je u PPO 19,99 DJ/100 ha, kdežto u PFO jen 3,13 DJ/100 ha). Zatímco u PPO dosáhla mléčná produkce výše 14 370 Kč/ha, u PFO činí pouze 1760 Kč/ha.

Struktura rostlinné produkce se výrazně nemění a tvoří ji zejména obiloviny, olejiny a krmné plodiny. Produkce RV klesla oproti roku 2016 o 6,6 % na 19 837 Kč/ha vlivem snížení výnosů obilovin a olejnin v důsledku sucha. Výnos pšenice dosáhl úrovně 6 t/ha při meziročním snížení o 12,4 %, výnos řepky 3 t/ha (-13,4 %). Ostatní produkce se meziročně snížila o 5,3 % na 5075 Kč/ha. Nejvýznamnější složku s téměř 30% podílem tvoří prodej služeb pro cizí. Tržby z výroby elektrické energie se podílejí 17,8 % (u PPO 19,3 %, u PFO 0,8 %).

Náklady

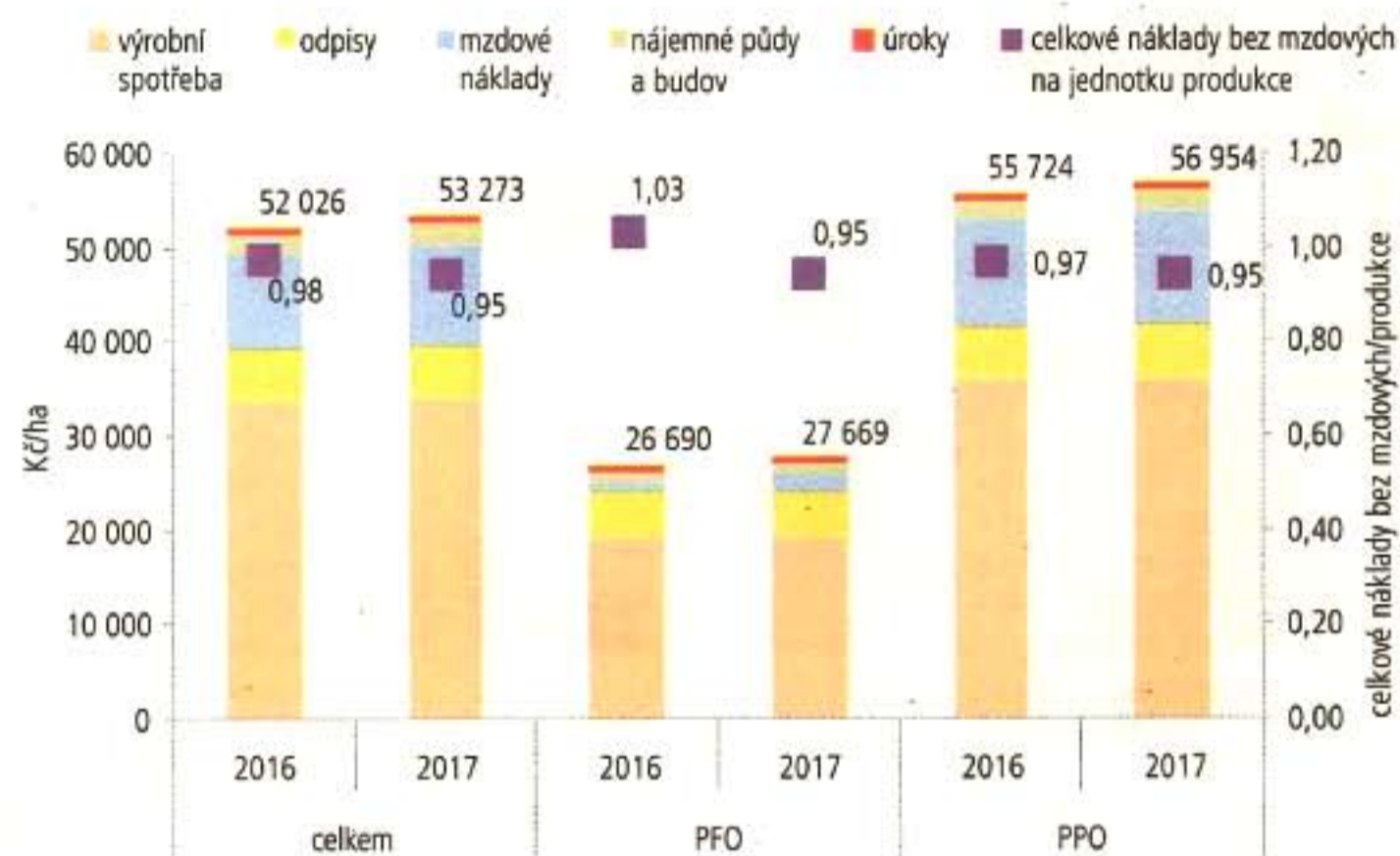
Celkové náklady v roce 2017 oproti roku 2016 mírně vzrostly

(+2,4 %), a to u PPO i PFO. Výrobní spotřeba (63,8% podíl) tvoří přímé a ostatní věcné náklady. Zatímco přímé náklady u PPO i PFO se nepatrně snížily (celkem o 0,9 %), ostatní věcné náklady u obou skupin podniků mírně rostou (+3,8 %). Nejvýznamnějšími položkami přímých nákladů jsou dlouhodobě nakupevaná a vlastní krmiva, nakupevaná hnojiva a prostředky ochrany rostlin. Na rozdíl od PFO se u PPO mzdové náklady významně podílí na celkových nákladech. Při meziročním snížení počtu placených pracovníků AWU/100 ha došlo u PPO ke zvýšení mzdových nákladů na placené pracovníky (o 9,3 %) na 444 746 Kč/AWU. Nájemné za pronajatou půdu (pachtovné) u PPO i PFO vzrostlo meziročně o 9,6 % na 3049 Kč/ha zemědělské půdy.

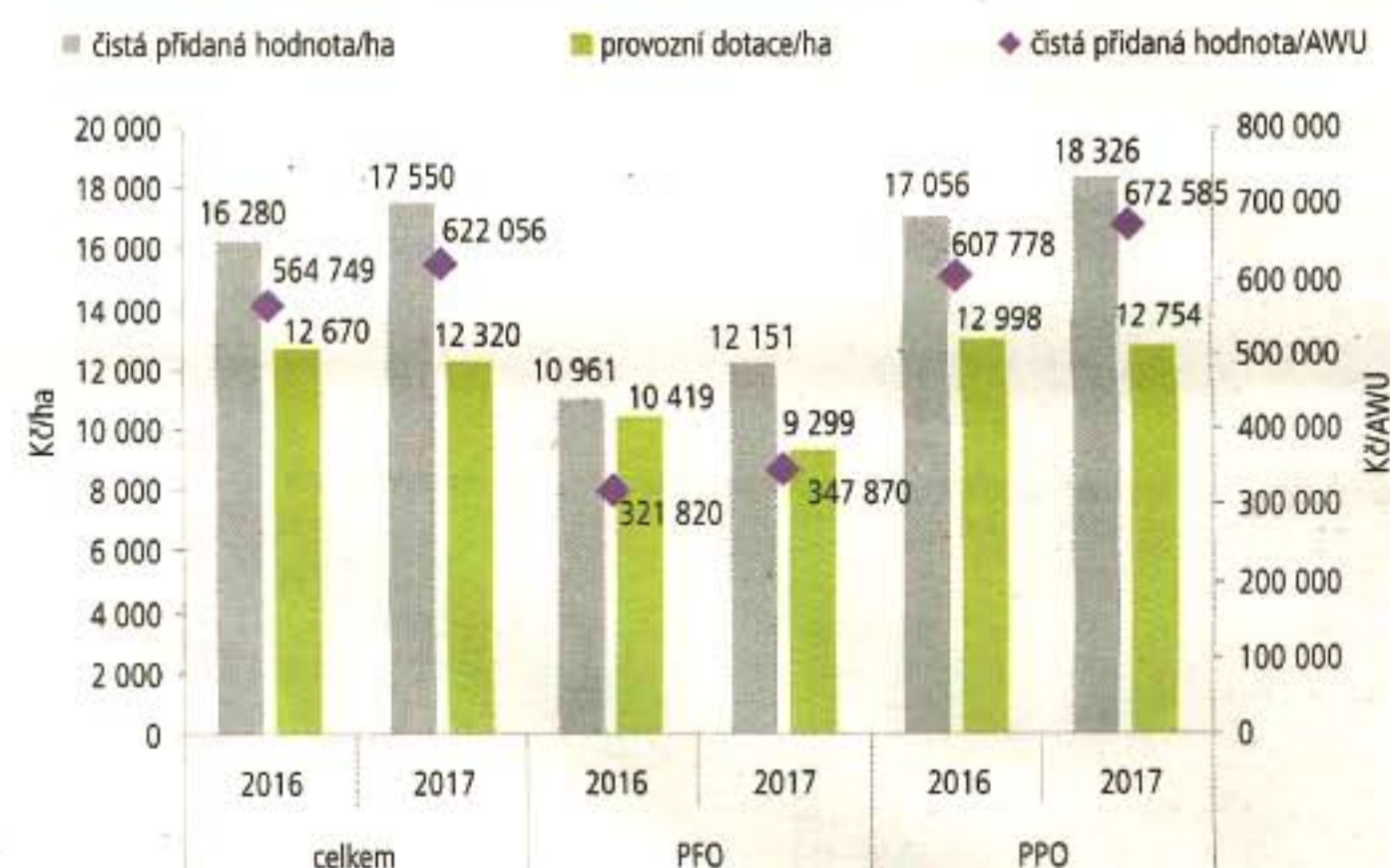
Dotace a podpory

Celková průměrná výše provozních podpor v roce 2017 činila 12 320 Kč/ha. Základním dotačním opatřením pro PPO i pro PFO byla Jednotná platba na plochu včetně Greeningu a Mladého zemědělce s podílem 41 % na celkových provozních podporách (5047 Kč/ha). Významnou položku představují ostatní dotace s 34,7% podílem, které zahrnují zejména podporu obnovitelných

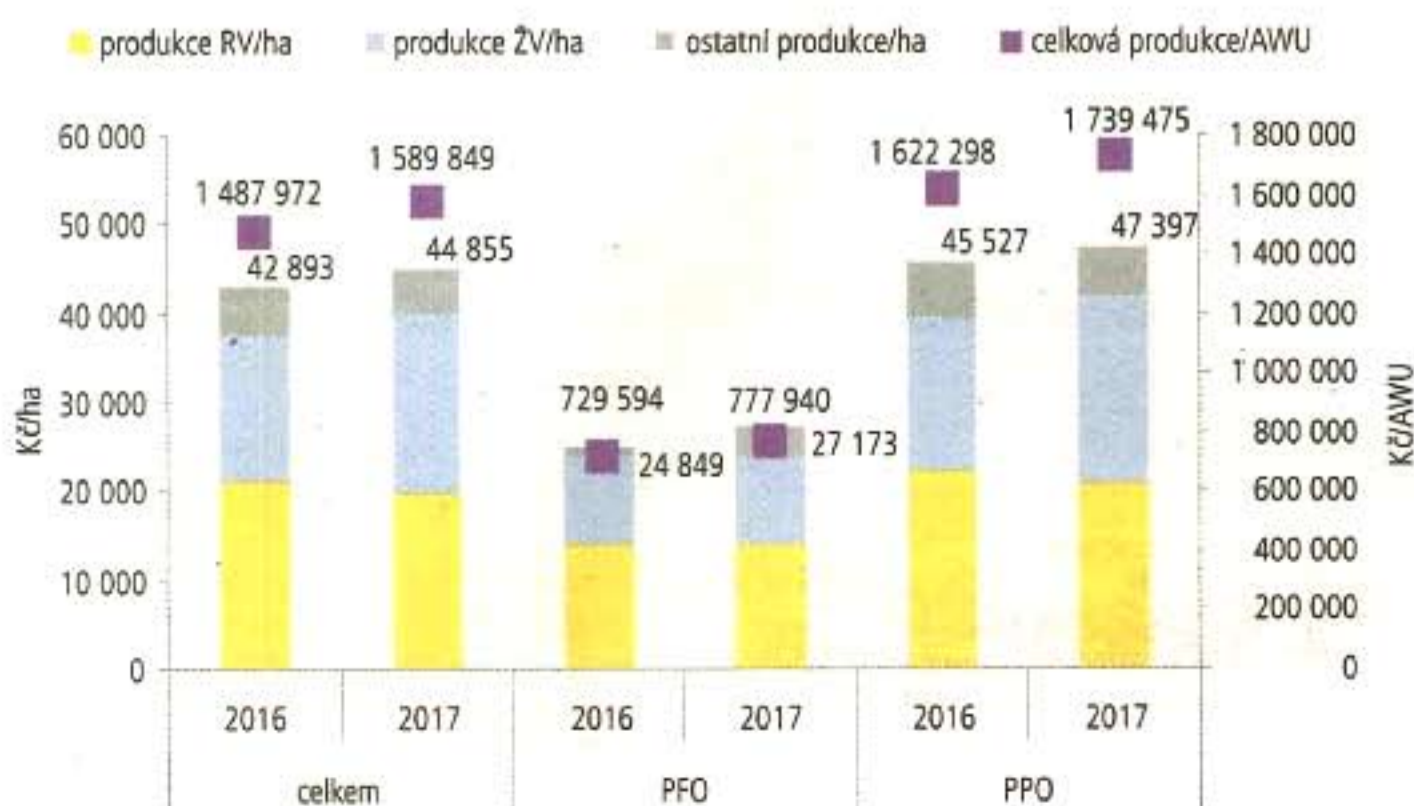
Graf 2 – Náklady zemědělské produkce podniků se smíšenou výrobou

Graf 3 – Čistá přidaná hodnota, provozní dotace podniků se smíšenou výrobou

Graf 1 – Hodnota zemědělské produkce podniků se smíšenou výrobou

zdrojů energie (58,7 % z ostatních dotací). Podpory obnovitelných zdrojů energie činily u PPO 2861 Kč/ha.

V roce 2017 byl ekonomický vývoj výrazně ovlivněn nárůstem hodnoty zemědělské produkce při mírném poklesu hodnoty provozních dotací. Tyto faktory se při srovnatelné úrovni výrobní spotřeby a pouze mírném růstu odpisů (o 2,2 %) projeví ve zvýšení

čisté přidané hodnoty (ČPH) v přepočtu na hektar z. p. o 7,8 %. Hodnotu ČPH/ha z velké části tvoří provozní dotace, a to ze 76,5 % u PFO a z 69,6 % u PPO.

ČPH vztahovaná na AWU (tj. 2000 odpracovaných hodin) je u PPO téměř dvakrát vyšší než u PFO. U PPO došlo k meziročnímu nárůstu hodnoty ČPH/AWU o 10,7 % na 673 000 Kč/AWU, u PFO o 8,1 % na 348 000 Kč/AWU.

Výše ukazatele je ovlivněna i hodnotou AWU, která u PFO meziročně mírně vzrostla (+2,6 %) na 3,49 AWU/100 ha, kdežto u PPO klesla (-2,9 %) na 2,72 AWU/100 ha.

Ing. Věra Vrkočová
Ing. Lenka Tumová
Kontaktní pracoviště FADN,
Ústav zemědělské ekonomiky
a informací